

**PRISTUP FINANCIRANJU
ZA ORGANIZACIJE CIVILNOG
DRUŠTVA U HRVATSKOJ:
PROGRAMI UNIJE, ESI FONDOVI
I DRŽAVNI PRORAČUN**

Izdavač:

Kuća ljudskih prava Zagreb
Selska cesta 112 a/c, 10000 Zagreb
www.kucaljudskihprava.hr

Za izdavača:

Ivan Novosel

Istraživački tim:

Ivan Buljan
Klara Horvat

Dizajn i prijelom: Radnja

Tisak:

ACT Printlab d.o.o.

Zagreb, prosinac 2020.

Sadržaj

- 1 UVOD**
- 5 UZORAK**
- 10 ANALIZA**
- 10 Uspješnost u ostvarenju financiranja**
- 11** Regionalne razlike u uspješnosti financiranja
- 12** Pristup financiranju za pružanje socijalnih usluga i javno zagovaranje
- 13** Razlike u financiranju s obzirom na područje djelovanja
- 16 Najčešći razlozi izostanka financiranja projekata**
- 19 Opterećenost elementima projektnog ciklusa**
- 30 ZAKLJUČAK**

Izdavanje ove publikacije financijski su podržali Human Rights House Foundation i Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva. Stavovi izraženi u ovoj publikaciji isključiva su odgovornost autora i ne odražavaju stavove Human Rights House Foundation i Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva.

Pristup financiranju za organizacije civilnog društva, uključujući i inozemne izvore, integralni je dio prava na slobodu udruživanja. Financijska podrška radu civilnog društva olakšava njihovo djelovanje u području zaštite i promicanja građanskih, političkih, ekonomskih i socijalnih prava. Zbog toga se pristup financiranju za organizacije civilnog društva može smatrati dobrim pokazateljem u kojoj mjeri država poštuje uživanje ljudskih prava¹. Izvješće Posebnog izvjestitelja o pravu na mirno okupljanje i udruživanje na temu pristupa financijskim resursima za udruženja i održavanje mirnih prosvjeda, ukazuje da zakonska rješenja i javne politike imaju utjecaj na slobodu udruživanja na način da osnaže njihovo djelovanje i održivost rada. Isto tako, pravni okviri i politike mogu oslabiti djelovanje civilnog društva ili potčiniti njihovo djelovanje donositeljima odluka. Pristup financiranju važan je za organizacije civilnog društva koje promiču i štite ljudska prava te koje pružaju usluge ne samo zbog toga što omogućuje njihovo postojanje i rad, već i zbog toga što se podržavanjem udruženja omogućuje uživanje ljudskih prava onim osobama koji su korisnici njihovog rada².

Financiranje organizacija civilnog društva u Hrvatskoj može se provoditi putem članarina, dobrovoljnih prihoda i darova, novčanim sredstvima koja služe za ostvarenje ciljeva, nov-

¹ Observatory for the Protection of Human Rights Defenders (2013), Violations of the Right of NGOs to funding: from harassment to criminalization. 2013 Annual Report.

² Report of the Special Rapporteur on the rights to freedom of peaceful assembly and of association (2013), Ability of associations to access financial resources as a vital part of the right to freedom of association & Ability to hold peaceful assemblies as an integral component of the right to freedom of peaceful assembly (A/HRC/23/39)

čanim sredstvima stečenima kroz registriranu gospodarsku djelatnost, financiranjem programa i projekata udruga, te kroz druga novčana sredstva stečena u skladu sa zakonom³. Financiranje se provodi iz javnih i privatnih, domaćih i inozemnih izvora. Nisu utvrđene zakonodavne prepreke financiranju organizacija civilnog društva iz inozemnih izvora. Jamac tome je članak 63 (2) Ugovora o funkcioniranju Europske unije koji zabranjuje svako ograničavanje u pogledu prekograničnog kretanja novca između država članica te država članica i trećih zemalja⁴.

Prema Izvješću o financiranju programa i projekata organizacija civilnog društva iz javnih izvora za 2016. godinu, najznačajniji javni izvori financiranja organizacija civilnog društva su prihodi od igara na sreću (51.1%), državni proračun (31.8%) i fondovi Europske unije (15%). Zakonom o igrama na sreću⁵ uređeno je financiranje organizacija koje djeluju u 8 područja: sport, suzbijanje ovisnosti i zlorabe droga, socijalna i humanitarna djelatnost, osobe s invaliditetom, tehnička kultura, kultura, izvaninstitucionalni odgoj i obrazovanje djece i mladih, te razvoj civilnog društva. Uredbom o kriterijima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću⁶, najveći udio prihoda od igara na sreću namijenjen je sportskim organizacijama (35%), programima i projektima koji su usmjereni osobama s invaliditetom (19.10%), socijalnoj i humanitarnoj djelatnosti (12.50%), kulturi (12.28%) i razvoju civilnog društva (11.27%). Ostala područja imaju udio u manje od 10% od ukupnog dijela prihoda od igara na sreću.

³ Zakon o udrugama, NN 74/2014

⁴ Ugovor o funkcioniranju Europske unije, Službeni list Europske unije C326, 26.10.2012.

⁵ Zakon o igrama na sreću, NN 87/09, 35/13, 158/13, 41/14, 143/14, pročišćeni tekst.

⁶ Uredba o kriterijima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću za 2019. godinu, NN 128/2019

Organizacije civilnog društva suočavaju se s nizom prepreka u financiranju koje nastaju tijekom traženja financijskih sredstava, njihova osiguravanja i korištenja⁷. Prema izvještaju⁸ Kuće ljudskih prava Zagreb o pravima branitelja ljudskih prava iz 2018. godine, najveći problemi u pristupu financiranju za civilno društvo su neusklađenost politike financiranja s potrebama u pojedinim područjima ljudskih prava, kao i preveliki administrativni zahtjevi prilikom korištenja sredstava. Istraživanje ukazuje na značajan nedostatak suradnje između civilnog društva i donositelja odluka u formuliranju prioriteta financiranja kako bi isti odgovarali potrebama korisničkih skupina i stvarnim društvenim problemima. Iako izvještaji Ureda za udruge Vlade RH ukazuju na dostupnost sredstava za civilno društvo te ne postoje zakonodavne prepreke protoku novčanih sredstava, svejedno postoje određeni problemi pristupu financijskim sredstvima za rad civilnog društva. S obzirom da su izvori financiranja heterogeni, u ovom istraživanju ćemo se usmjeriti na najvažnije izvore, a to su državni proračun i proračun Europske unije. Sredstva iz državnog proračuna dodjeljuju se putem državnih tijela i agencija, dok se sredstva iz proračuna Europske unije koriste na centralizirani ili decentralizirani način. Stoga ćemo u ovoj analizi napraviti distinkciju između triju izvora financijskih sredstava: (a) državni proračun, (b) fondovi Europske unije, čiji se prioriteti programiraju na razini države članice koja provodi financiranje, te (c) programi Europske unije, programiranje kojih je centralizirano.

Svrha ovog istraživanja je identificirati razloge zbog kojih dolazi do smanjenog pristupa korištenju financijskih sredstava. Ispituje se angažman organizacija civilnog društva u pripremi i prijavi projektnih prijedloga, mjeri se opterećenost organizacija civilnog društva pojedinim

⁷ Report of the Special Rapporteur on the rights to freedom of peaceful assembly and of association (2013), Ability of associations to access financial resources as a vital part of the right to freedom of association & Ability to hold peaceful assemblies as an integral component of the right to freedom of peaceful assembly (A/HRC/23/39)

⁸ Kuća ljudskih prava Zagreb (2018), Branitelji ljudskih prava u Hrvatskoj: prepreke i izazovi. Tematski izvještaj.

elementima projektnog ciklusa te procjenjuje utjecaj na daljnje korištenje izvora financijskih sredstava. Podaci se prikupljaju kvantitativnim (online upitnik) i kvalitativnim metodama (polustrukturirani intervjui). Obrada kvantitativnih podataka provodi se metodama deskriptivne statistike (aritmetička sredina, medijan, standardna devijacija, hi kvadrat, t-test), a podaci iz intervjua koriste se kao dopuna i objašnjenje pojedinim zaključcima iz statističke analize.

Uzorak

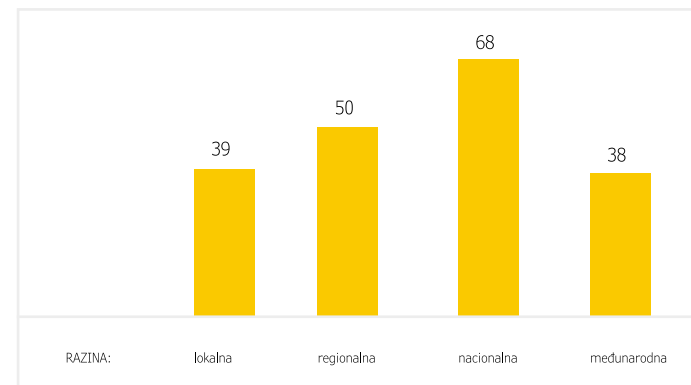
Istraživanje je provedeno putem anketnog upitnika i polustrukturiranog intervjua. Anketni upitnik izrađen je na platformi Survey Monkey i distribuiran putem elektroničke pošte i društvenih medija. Anketa je provedena u razdoblju od 07. do 31. srpnja 2020. godine i u njoj je sudjelovalo ukupno 138 organizacija civilnog društva. Od ukupnog broja ispitanih, njih 105 je u potpunosti odgovorilo na anketna pitanja, što čini stopu od 76.08% valjanih anketa koje su ušle u obradu. Prvi dio upitnika obuhvatio je osnovne karakteristike uzorka.

Na razini uzorka, oko polovice ispitanih registrirano je u Zagrebu (50.47%), dok je ostatak registriran u jedinicama područne samouprave izvan Zagreba (49.52%), a najviše u Primorsko-goranskoj županiji (9 organizacija), Karlovačkoj (6 ispitanih) i Splitsko-dalmatinskoj (6 ispitanih). S obzirom na veliku diskrepanciju između veličine uzorka s obzirom na jedinicu regionalne samouprave u kojoj je organizacija registrirana, za potrebe ovog istraživanja, analiza se provodi na dvama varijablama: organizacije sa sjedištem u Zagrebu i organizacije sa sjedištem izvan Zagreba.

Organizacije iz uzorka procijenile su razinu vlastitog djelovanja odabirom najmanje jednog od ponuđenih četiri odgovora (lokalna razina, regionalna/područna razina, nacionalna razina, međunarodna razina). Označeno je ukupno 195 odgovora, što ukazuje da organizacije djeluju na više od jedne razine ($A=1.8$). Prema prikupljenim podacima, najveći broj organizacija civilnog društva iz uzorka djeluje na nacionalnoj razini (34.87%), a slijede regionalna razina (25.64%), lokalna razina (20%) i međunarodna razina (19.48%). Prema distribuciji rezultata, ne postoji

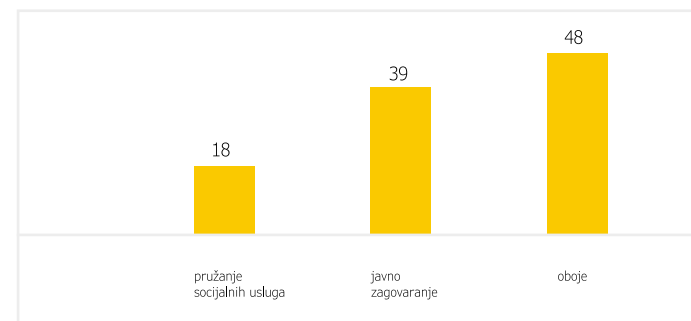
značajna razlika između ponuđenih odgovora što upućuje na zaključak da je svaka od navedenih razina zastupljena u dovoljnoj mjeri.

Grafikon 1.
Uzorak organizacija civilnog društva prema razini djelovanja
Izvor: KLJP

Na pitanje kojim se oblikom djelovanja bavi organizacija, anketni je upitnik ponudio 3 odgovora (pružanje socijalnih usluga; javno zagovaranje; oboje). Pitanje je bilo obvezno, te je bilo moguće odabrati samo jedan od ponuđenih odgovora. Najveći broj organizacija u istraživanju bavi se istovremeno i javnim zagovaranjem i pružanjem socijalnih usluga (njih 45.71%), a slijede ih organizacije koje se bave javnim zagovaranjem (37.14%) te organizacije pružateljice socijalnih usluga (17.14%)

Grafikon 2.
Uzorak OCD-a prema obliku djelovanja
Izvor: KLJP

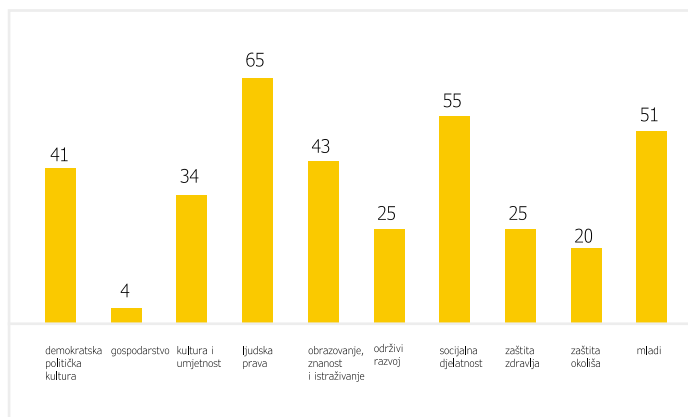

7

Organizacije civilnog društva su trebale označiti u kojim područjima djeluju. U anketi je ponuđeno 10 područja (demokratska politička kultura; gospodarstvo; kultura i umjetnost; ljudska prava; obrazovanje, znanost i istraživanje; održivi razvoj; socijalna djelatnost; zaštita zdravlja; zaštita okoliša; mladi), a organizacije su mogle odabrati više od jednog područja. Ukupno je prikupljeno 363 odgovora od 105 organizacija. Organizacije iz uzorka djeluju u prosjeku u 3 do 4 područja (A=3.45).

Grafikon 3.

Uzorak OCD-a prema područjima djelovanja
Izvor: KLJP

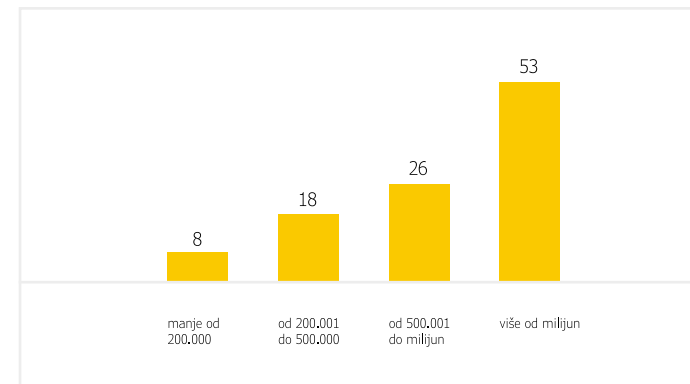

Organizacije civilnog društva trebale su označiti razinu prihoda koje su ostvarile u prethodnoj financijskoj godini. Na pitanje o visini ostvarenog prihoda u prethodnoj godini ponuđena su četiri odgovora (manje od 200.000 kuna; od 200.001 do 500.000 kuna; od 500.001 do milijun; više od milijun) od kojih je bilo moguće odabrati samo jedan. Pitanje je zahtjevalo obavezan odgovor, a na njega je odgovorilo 105 organizacija civilnog društva.

8

Grafikon 4.

Uzorak OCD-a prema kategorijama prihoda
Izvor: KLJP

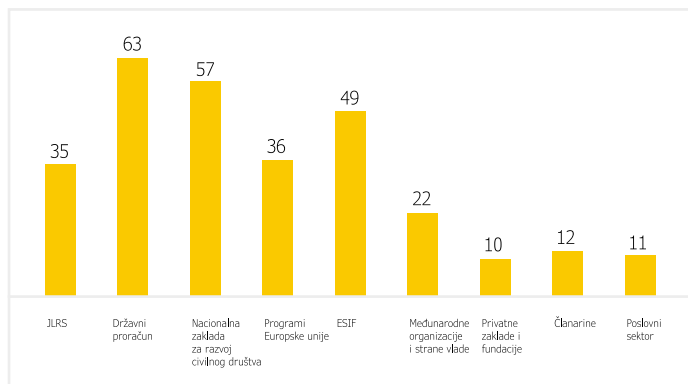
Uz razinu prihoda povezano je i pitanje izvora financijskih sredstava. Organizacije su trebale označiti do 3 najznačajnija izvora financijskih sredstava u posljednje dvije godine (2018. i 2019. godina) kojima je financirano djelovanje organizacije. Ponuđeno je ukupno 9 izvora financiranja (proračuni jedinica regionalne i lokalne samouprave; državni proračun; Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva; programi EU; Europski strukturni i investicijski fondovi; međunarodne organizacije i strane vlade; privatne zaklade i fundacije; članarine; poslovni sektor) od kojih su organizacije trebale odabrati 3 najznačajnija. Među tri najznačajnija izvora financijskih sredstava nalaze se državni proračun (kojeg je označilo 63 OCD-a), a slijede potpore Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva (koje je označilo 57 OCD-a) te Europski strukturni i investicijski fondovi (koje je označilo 49 OCD-a). S druge strane, značajno je manja, ali ne i zanemariva, uloga privatnih fundacija, poslovnog sektora i članova u financiranju rada organizacija civilnog društva.

Procjena najznačajnijih izvora financijskih sredstava ukazuje da se domaće organizacije civilnog društva najviše oslanjaju na javne izvore, a posebno na sredstva iz proračuna Europske unije, dok je udio financiranja od strane privatnih organizacija, stranih organizacija i vlada, poslovnog sektora te članova značajno manji. Navedeni podaci nisu neočekivani jer je financiranje od stranih privatnih zaklada,

međunarodnih organizacija i inozemnih vlada smanjeno nakon što je RH prestala biti primateljica međunarodne razvojne pomoći, a korporativna filantropska kultura još uvijek nije razvijena u dovoljnoj mjeri.

Grafikon 5.

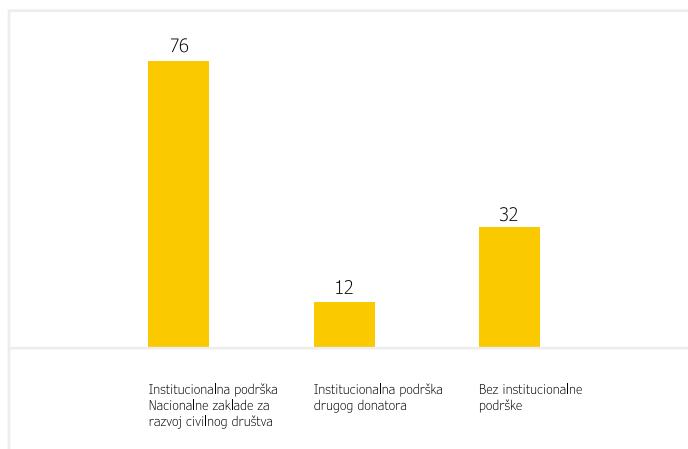
Najvažniji izvori financijskih sredstava
Izvor: KLJP

Posljednje pitanje u prvom dijelu istraživanja odnosilo se na korištenje institucionalne podrške. Pitanje je tražilo obavezan odgovor, a na njega je odgovorilo 105 organizacija. Od ukupnog broja ispitanih njih 76 (63.81%) ima institucionalnu podršku od strane Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva, 12 (11.43%) ima institucionalnu podršku od drugog donatora, dok ukupno 32 udruge (30.48%) nemaju institucionalnu podršku.

Grafikon 6.

Uzorak OCD-a s obzirom na institucionalnu podršku
Izvor: KLJP

Analiza

Svrha ovog istraživanja je ispitati u kojoj mjeri organizacije civilnog društva imaju pristup financiranju te identificirati koje prepreke onemogućuju proširen pristup resursima za obavljanje osnovnih djelatnosti od javnog interesa koje provode udruge. Kako bismo stekli što kvalitetniju sliku pristupa financiranju, ova analiza uzima u obzir stvarne podatke o tome koliko su udruge prijavile projekata i za koliko prijavljenih projekata su ostvarile financiranje. Za one prijedloge za koje nisu ostvarile, ispituju se najčešći razlozi izostanka financiranja, te se mjeri opterećenje organizacija civilnog društva u pojedinim fazama projektnog ciklusa (od prijave projekta do izvještavanja). Navedena područja ispituju se kvantitativnim metodama kako bi se statistički utvrdilo postojanje problema u pristupu financiranju, a potom se kroz kvalitativne podatke analiziraju uzroci te posljedice smanjenog pristupa financiranju.

USPJEŠNOST U OSTVARENJU FINANCIRANJA

Najvažniji izvori financiranja za organizacije civilnog društva su sredstva iz državnog proračuna (60% OCD-a), sredstva Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva (54% OCD-a) te Europski strukturni i investicijski fondovi (46%). Analizom podataka iz anketnog upitnika zaključuje se da organizacije civilnog društva imaju najveći pristup sredstvima iz državnog proračuna. U razdoblju od 01.01.2018. do 31.12.2019. OCD iz uzorka ostvarile su financiranje za 70.6% projekata koje su prijavile na natječaje i pozive financirane iz državnog proračuna. Za razliku od pristupa

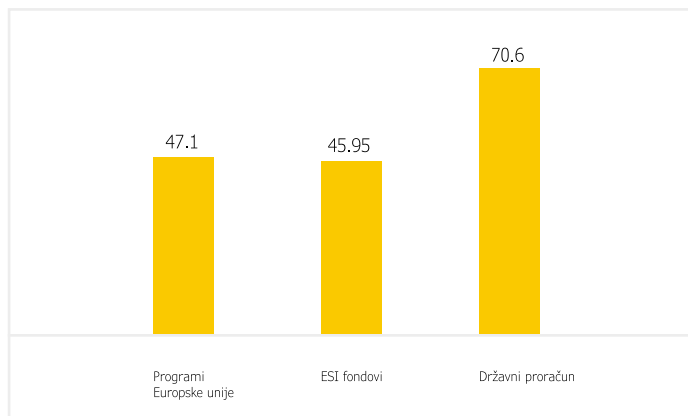
proračunskim sredstvima, pristup sredstvima iz europskog proračuna je daleko manji: u istom razdoblju udruge iz uzorka su ostvarile financiranje za 45.9% projekata iz ESI fondova te 47.1% projekata iz Programa Unije.

Grafikon 7.

Postotak uspješnosti prijavljenih projekata OCD-a iz uzorka prema izvorima financiranja.

Referentno razdoblje 2018.-2019.

Izvor: KLJP

REGIONALNE RAZLIKE U USPJEŠNOSTI FINANCIRANJA

Organizacije civilnog društva koje su registrirane u gradovima i općinama izvan Zagreba prijavljuju manje projekata na natječaje i pozive financirane iz Programa Unije od organizacija sa sjedištem u Zagrebu. Međutim, utvrđena je statistički značajna razlika u ostvarenju financiranja ($X^2= 5.16$): organizacije sa sjedištem izvan Zagreba su ostvarile veći broj financiranih projekata iz Programa Unije nego organizacije sa sjedištem u Zagrebu.

S druge strane, kod financiranja projekata iz državnog proračuna nije utvrđena statistički značajna razlika između OCD-a u Zagrebu i izvan Zagreba ($X^2=0.53$) što upućuje na zaključak da organizacije imaju pristup sredstvima iz državnog proračuna neovisno o mjestu registracije, odnosno da mjesto registracije nema utjecaj na uspješno ostvarenje

financiranja za projektni prijedlog. Uspješnost u ostvarenju financiranja iz ESI fondova smo ispitivali na razini NUTS-II regija. Analizom je utvrđeno da ne postoji statistički značajna razlika ($X^2=0.757$) u uspješnosti ostvarenja financiranja za prijedloge prijavljene na natječaje i pozive iz ESI fondova između Jadranske i Kontinentalne Hrvatske.

Temeljem provedenih testova možemo zaključiti da su organizacije civilnog društva uglavnom ravnomjerno uspješne s obzirom na njihovo sjedište te da ne postoje značajne regionalne razlike u uspješnom financiranju projekata OCD-a.

PRISTUP FINANCIRANJU ZA PRUŽANJE SOCIJALNIH USLUGA I JAVNO ZAGOVARANJE

Ne postoje statistički značajne razlike u financiranju pružanja socijalnih usluga i javnog zagovaranja. Organizacije koje se bave javnim zagovaranjem najviše projekata prijavljuju na Programe Unije te na natječaje i pozive iz državnog proračuna, dok su pružatelji socijalnih usluga uglavnom usmjereni na državni proračun. Takva usmjerenost organizacija na pojedine izvore je očekivana zbog prioriteta financiranja iz različitih izvora. Naime, Programi Unije poput Programa za pravosuđe, Programa za prava, jednakost i građanstvo te Life programa podržavaju i potiču aktivnosti javnog zagovaranja, ali ne isključuju niti aktivnosti direktnog rada s korisnicima. Također, na nacionalnoj su razini u određenoj mjeri razvijeni programi za organizacije koje se bave pružanjem socijalnih usluga koji se financiraju iz državnog proračuna.

Analizom uspješnosti ostvarenja financiranja triju skupina organizacija civilnog društva (OCD javni zagovaratelji, OCD pružatelji socijalnih usluga, OCD koji kombiniraju oba načina djelovanja) nije utvrđena statistički značajna razlika kod pristupa financiranju iz Programa Unije ($X^2=5.94$), iz ESI

fondova ($X^2=4.93$), niti iz državnog proračuna ($X^2=3.02$). Usporedbom statističkih podataka možemo ipak uočiti da organizacije civilnog društva koje se bave javnim zagovaranjem imaju lakši pristup financiranju iz Programa Unije, dok organizacije koje se bave pružanjem socijalnih usluga imaju blago povećan pristup financiranju iz ESI fondova. Najadekvatniju poziciju u ovom slučaju imaju organizacije koje kombiniraju javno zagovaranje i pružanje socijalnih usluga jer imaju značajan pristup svim trima izvorima financiranja.

Iako nije utvrđeno statističkim metodama, organizacije civilnog društva koje se bave javnim zagovaranjem ukazuju na postojanje trenda sve manje dostupnosti resursa za javnozagovaračke aktivnosti. S druge strane, organizacije civilnog društva koje pružaju socijalne usluge navode da sustav financiranja socijalnih usluga ne prepoznaje sve probleme u lokalnim zajednicama te da za određene potrebe korisnika ne postoje mogućnosti financiranja iz državnog proračuna. Navedeni problemi ukazuju na potrebu šireg dijaloga civilnog društva s donositeljima odluka na nacionalnoj razini kako bi se određene korisničke potrebe prepoznale u politikama financiranja i adekvatno podržale, te kako bi se ostvario poticaj za javnozagovaračke aktivnosti koje doprinose pozitivnim društvenim promjenama.

RAZLIKE U FINANCIRANJU S OBZIROM NA PODRUČJE DJELOVANJA

Nisu utvrđene statistički značajne razlike u financiranju organizacija civilnog društva s obzirom na područja u kojima djeluju. Međutim, hi kvadrat test uspješnosti ostvarenja financiranja ukazuje da postoje područja u kojima postoji ili blago smanjen ili blago povećan pristup financiranju. Ista su područja istaknule i organizacije civilnog društva tijekom intervjua i fokus skupina. Organizacije koje djeluju u području ljudskih prava u referentnom su razdoblju ostvarile značajan broj financiranja iz Programa Unije, ali

s obzirom na programsku usmjerenost Programa Unije taj je broj manji od očekivanog. Iako projekti organizacija civilnog društva u području ljudskih prava imaju uglavnom jednake šanse za ostvarenje financiranja iz državnog proračuna, OCD iz tog područja naglašavaju kako do sada nisu razvijeni programi financiranja javnog zagovaranja u području ljudskih prava.

Organizacije koje se bave kulturom i umjetnošću imaju smanjen pristup financiranju iz državnog proračuna od očekivanog, uslijed malog broja razvijenih programa financiranja za kulturu i umjetnost. Osim jednog značajnog programa na nacionalnoj razini, ostali strukturirani i podržavajući programi financiranja za kulturu i umjetnost ne postoje. Određene kulturne prakse i umjetnički izričaji nisu dovoljno prepoznati niti dovoljno financirani kako bi se razvijali u budućnosti.

Organizacije koje djeluju u području održivog razvoja te zaštite okoliša i prirode imaju smanjen pristup financiranju iz državnog proračuna zbog nepostojanja programa financiranja zaštite okoliša i prirode te održivog razvoja na nacionalnoj razini. OCD u ovom području naglasili su da iako okoliš postaje sve važnije pitanje za zdravlje i sigurnost građana, nacionalna politika još uvijek nije donijela adekvatan program kojim bi poticala rad i rast zelenih organizacija. Zbog toga se u posljednjih nekoliko godina uočava trend smanjenja broja pa čak i likvidacije organizacija za zaštitu okoliša i prirode.

Organizacije koje djeluju u području socijalnih djelatnosti imaju blago povećan pristup financiranju iz sva tri izvora financiranja. Takvi podaci nisu iznenađujući jer se radi o djelatnostima koje su regulirane posebnim zakonodavstvom, ali i koje su prepoznate u javnim politikama kako na europskoj tako i na nacionalnoj razini. Iako je u usporedbi s drugim područjima, situacija s OCD iz socijalnih djelatnosti naizgled povoljnija, iste ukazuju da postoje i dalje mnoge korisničke potrebe koje nisu prepoznate u nacionalnim politikama te za koje bi bilo potrebno prilagođavati postojeće i razvijati nove programe financiranja.

Tablica X.
Hi kvadrat test uspješnosti ostvarenja financiranja s obzirom na područje djelovanja i izvore financiranja.

Referentno razdoblje: 2018.-2019.

Izvor: KLJP

Područje djelovanja	Programi Unije	ESI fondovi	Državni proračun
Demokratska politička kultura	0.48	0.53	0.00
Kultura i umjetnost	0.81	0.50	1.62
Ljudska prava	1.28	0.15	0.22
Obrazovanje, znanost i istraživanje	0.06	0.02	0.01
Održivi razvoj i zaštita okoliša i prirode	0.63	0.78	2.27
Socijalna djelatnost	1.48	1.89	1.43
Zaštita zdravlja	0.00	0.16	0.03
Mladi	0.06	0.16	0.31
X²	4.81	4.18	5.89

Statistički podaci iz Tablice X ukazuju na područja u kojima je potrebno uložiti vrijeme za razvoj novih programa poticanja rada organizacija civilnog društva. OCD iz svih područja ističu da, usprkos relativno razvijenoj politici financiranja OCD-a na nacionalnoj razini, i dalje postoje određeni društveni problemi i potrebe koji nisu prepoznati. Kako bi adekvatno odgovorile na takve probleme i potrebe, organizacije civilnog društva nerijetko traže dodatne izvore financiranja, poput stranih izvora ili izvora na regionalnoj i lokalnoj razini. Nerijetko se uočava neusklađenost nacionalnih prioriteta i prioriteta organizacija civilnog društva. Ovakva situacija ukazuje na potrebu stvaranja prostora za kvalitetni dijalog između civilnog društva i donositelja odluka kako bi se programiranje financiranja provodilo sukladno stvarnim i potencijalnim kapacitetima OCD-a te potrebama društva, lokalnih zajednica i društvenih skupina.

NAJČEŠĆI RAZLOZI IZOSTANKA FINANCIRANJA PROJEKATA

U prosjeku organizacije civilnog društva stvaraju i prijavljuju kvalitetne projekte, ali isti nisu uvijek odobreni. Kao najčešći razlog izostanka financiranja projekata udruge navode da su prijedlozi ispunili kriterije kvalitete, ali nisu ostvarili dovoljan broj bodova za financiranje. To je slučaj kod Programa Unije, ESI fondova i natječaja financiranih iz državnog proračuna. Broj prijedloga koji nisu zadovoljili administrativne kriterije i kriterije kvalitete zanemariv je, iako je kod prijedloga koji su odbijeni na natječajima financiranima iz državnog proračuna veći nego u slučaju Programa Unije i ESI fondova.

Posebni razlozi koje navode OCD u slučaju ESI fondova najčešće se odnose na evaluacijski proces, prilikom čega naglašavaju dugotrajnost istog. Jedna od organizacija iz uzorka navodi: *Dugo traje postupak evaluacije. Želim uz to još naglasiti da su najveći problem nama u ostvarivanju sredstava dugoročno neraspisivanje planiranih natječaja i princip prijave "najbrži prst"*. Osim dugotrajne evaluacije, organizacije civilnog društva navele su i činjenicu da im projekti nisu financirani jer nisu prijavljeni na vrijeme i to na one pozive u kojima se evaluacija provodi redosljedom zaprimanja: *[...] unatoč našoj jako kvalitetnoj prijavi na projekt nismo ostvarili financiranje, a razlog je što se prijavljivalo po sistemu "najbrži prst" te su financiranje ostvarili oni najbrži, a ne i najkvalitetniji*. Od ostalih razloga, jedna je organizacija navela da ne prijavljuje projekte jer su rokovi za prijavu kratki, dok druga navodi da *nema ljude koji znaju pripremiti EU projekt*.

Iako je dugotrajnost evaluacije problematična kod ESI fondova, u slučaju projekata koji su odbijeni na natječajima financiranima iz državnog proračuna, veliki broj OCD-a navodi da nerijetko nemaju povratnu informaciju zbog čega su ostvarili određen broj bodova, te koji elementi u projektnoj prijavi nisu ocjenjeni kvalitetnima. Jedna od anketiranih organizacija navodi da *ministarstva ne dostav-*

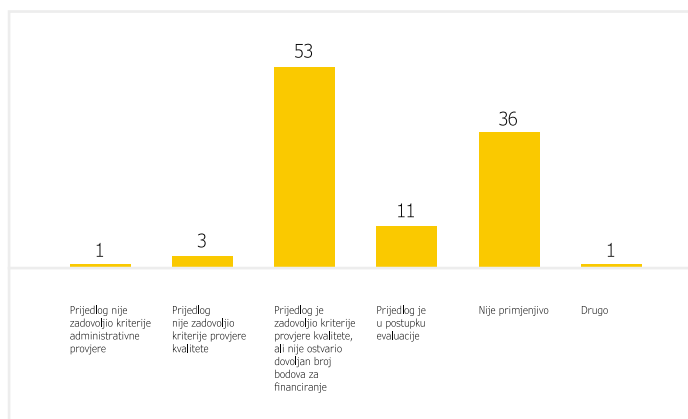
ljaju jasna obrazloženja, za pretpostaviti je da nije ostvaren dovoljan broj bodova, ali kao i kod drugih projekata upitno je tko evaluira i po kakvim kriterijima pristigle prijave! Također navode da [za] većinu projekata koji su odbijeni nisu dobili obrazloženje zašto su odbijeni. Od ostalih razloga, jedna organizacija civilnog društva navodi: *Ministarstvo je odgovorilo da s obzirom da je udruga prošle godina ostvarila financiranje, zbog velikog broja prijava ne može se financirati dvije godine za redom.* Povratnu informaciju udruge moraju zatražiti od nadležnih tijela državne uprave jer se detaljna evaluacija ne dostavlja automatski po objavi rezultata natječaja.

Grafikon 8.

Najčešći razlozi izostanka financiranja projektnih prijedloga.

Referentno razdoblje 2018.-2019.

Programi Europske unije.

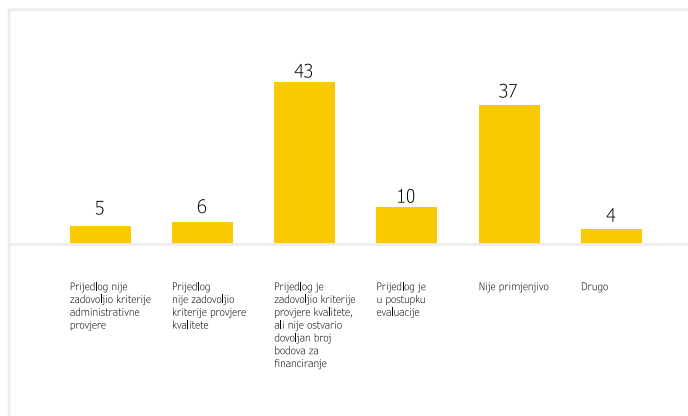

Grafikon 9.

Najčešći razlozi izostanka financiranja projektnih prijedloga.

Referentno razdoblje 2018.-2019.

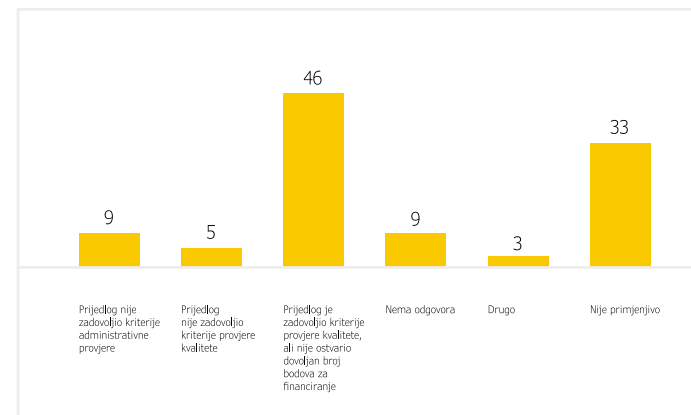
Europski strukturni i investicijski fondovi.

Grafikon 10.
Najčešći razlozi izostanka financiranja projektnih prijedloga.

Referentno razdoblje 2018.-2019.

Državni proračun.

OPTEREĆENOST ELEMENTIMA PROJEKTOG CIKLUSA

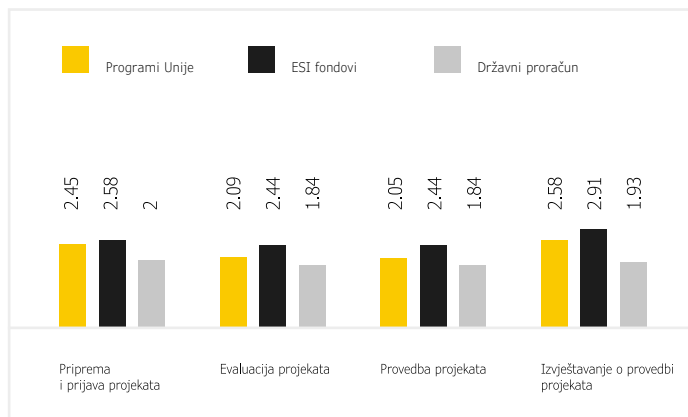
Analiza opterećenosti elementima projektnog ciklusa pokazuje da organizacije civilnog društva u Hrvatskoj u prosjeku najviše rada trebaju uložiti u projekte financirane iz ESI fondova odnosno da je upravljanje projektima iz ESI fondova značajno složenije od upravljanja projektima financiranim iz državnog proračuna. Menadžment projekata financiranih iz Programa Unije pokazuje nešto manju opterećenost nego menadžment ESIF projekata.

Grafikon 12.

Prosječna opterećenost pojedinim elementima projektnog ciklusa s obzirom na izvore financiranja.

Raspon: 1-4.

Referentno razdoblje: 2018.-2019.

Udruge ocjenjuju fazu planiranja i prijave projekta te izvještavanje o provedbi kao najzahtjevnije faze projektnog ciklusa. Visoko opterećenje pokazuje se kod svih izvora financiranja.

Priprema i prijava projektnog prijedloga

Problemi vezani za planiranje i prijavu projektnih prijedloga u najvećoj su mjeri administrativne prirode. Iako je prosječno opterećenje organizacije za pripremu i prijavu prijedloga na Programe Unije veće ($A=2.45$) nego u slučaju prijave na pozive i natječaje financirane iz državnog proračuna ($A=2$), potonji su daleko više kritizirani zbog administrativnih prepreka kao što je prijavna dokumentacija. Udruge ističu administrativne prepreke kao značajan problem i u slučaju prijave ESIF projekata.

Programiranje

Jedna od općenitih prepreka financiranju koje ističu organizacije civilnog društva odnosi se na programiranje natječaja. Dio udruga u fokus skupinama istaknuo je nedostatak zajedničkog prostora za dijalog s donositeljima odluka kako bi se određeni društveni problemi i potrebe pojedinih korisničkih skupina prepoznale i time uvrstile u programe financiranja. Jedna od udruga navodi da se *programiranje provodi bez civilnog društva i to je pravilo, a ne iznimka*, a potvrda takve tvrdnje upućuje na raširenost percepcije o neparticipativnoj kulturi planiranja javnih politika. Uslijed toga određeni problemi ostaju neprepoznati, kao i pojedine inovacije koje bi ostvarile značajan doprinos lokalnoj zajednici. Kao primjer navodi se područje održivog prometa koje nije prepoznato u programima financiranja, a organizacije koje se bave tim područjem imaju velike poteškoće u pronalasku sredstava za rad. Uslijed nedostatka izvora sredstava i nesigurnosti oko rada u navedenom području, za takve organizacije postaje izazov zadržavanje ljudskih resursa.

Kreditiranje, međufinanciranje i sufinanciranje

Pristup financijskim sredstvima dio udruga smatra ograničenim u usporedbi s ostalim subjektima, ističući kako udruge nemaju mogućnost kreditiranja koje bi im u nekim situacijama pomoglo u očuvanju likvidnosti. Program međufinanciranja koji se provodio neko vrijeme pokazao se izuzetno uspješnim za očuvanje likvidnosti, što je dio udruga potvrdio, ali takav se program u posljednjih nekoli-

ko godina ne provodi. Program sufinanciranja EU projekata koji postoji na nacionalnoj razini ocjenjen je značajnim doprinosom smanjenju financijskih rizika, posebice kod udruga koje imaju skromnije proračune, čime se omogućuje organizacijama iz Hrvatske bolji pristup financijskim sredstvima na europskoj razini. Iako je sufinanciranje na državnoj razini ograničeno u postotku sredstava, organizacije sa sjedištem u Zagrebu ističu pomoć Grada Zagreba u osiguravanju dodatne potpore za sufinanciranje EU projekata.

Postupci pripreme i prijave projekata na Programe Unije smatraju se zahtjevnima, ali udruge ne iznose kritike na uvjete prijave niti na zahtjevnost procesa prijave prijedloga na natječaje financirane iz dotičnih programa. Jedna od intervjuiranih organizacija otvoreno navodi da *[problema] nije bilo*, dok druge navode da su bile uspješne u prijavama iako sam proces pripreme i prijave nije jednostavan: *program LIFE je vrlo zahtjevan za prijavu, no do sada smo bili uspješni*.

Za razliku od programa Unije, udruge iznose niz kritika i ističu pojedine probleme koji se vežu za prijavu projekata na natječaje financirane iz ESI fondova. Među najznačajnijim problemima koji se vežu za ESI fondove, udruge ističu sljedeće:

- Smatra se da kašnjenje i nedosljedna provedba indikativnog kalendara objave natječaja iz ESI fondova smanjuje mogućnost adekvatnog planiranja vremena za kvalitetnu pripremu projektnih prijedloga. Umjesto definiranjem obveznih rezultata, natječaji često definiraju obvezne aktivnosti što udruge tumače kao pogrešan pristup koji onemogućuje kreativno planiranje projekata.
- Radionice koje se održavaju povodom objave natječaja održavaju se u većim mjestima u Hrvatskoj, što organizacijama koje žive u ruralnim i/ili izoliranim te manjim gradovima u Hrvatskoj predstavlja opterećenje jer su njihovi članovi primorani putovati, što predstavlja dodatno financijsko opterećenje.
- Problematičnim su se pokazali i pozivi na dostavu projektnih prijedloga u kojima se postupak evaluacije provodi

redosljedom zaprimanja prijedloga (tzv. "najbrži prst"). Udruge naglašavaju da je takav način evaluacije nepošten jer favorizira projekte koji su ranije prijavljeni, a manje vodi računa o kvaliteti.

- Kao problem su identificirane i privremene obustave poziva. Naime, dio udruga je uložio resurse u planiranje projekta, stvaranje partnerstva, intenzivnu komunikaciju i rad na razvoju aktivnosti, ali projekt nisu prijavili jer je poziv privremeno obustavljen. Nerijetko se privremene obustave produžuju i po nekoliko puta.

Među najznačajnijim problemima koji se vežu za natječaje i pozive financirane iz državnog proračuna, udruge ističu sljedeće:

- Indikativan kalendar objave natječaja, kao i u slučaju ESI fondova, ne provodi se dosljedno, što onemogućuje adekvatno planiranje.
- Udruge problematiziraju i potrebu za dostavom značajne popratne dokumentacije uz prijavu projektnog prijedloga, a neki elementi obrasca za opis projektnog prijedloga smatraju se nelogičnima.
- Administrativni problemi koji se ističu kao najveće prepreke u pripremanju i prijavama projekata, često se koriste kao argumentacija za isticanje političke korupcije. Dio udruga smatra da se natječaji ne planiraju i ne objavljuju na transparentan način, što ukazuje na određeni stupanj nepovjerenja prema institucijama državne vlasti.

Evaluacija

Organizacije civilnog društva nisu identificirale posebne slučajeve koji opterećuju njihov rad, a koji su vezani za postojeći proces evaluacije projektnih prijedloga prijavljenih na natječaje iz programa Unije. Naprotiv, organizacije navode pozitivna iskustva evaluacije takvih projektnih prijedloga: *zadovoljne smo s načinom evaluacije Erasmus+ prijava: za svaku kategoriju bodova dobijemo tekstualno objašnjenje*. Druga organizacija navodi da *evaluacija značajno pomaže da se projektni prijedlozi unaprijede*. *Rade je stručni ljudi koji razumiju i temu i sektor, što je veliko osvježenje nakon iskustva s ESI fondovima*.

Evaluacija prijedloga prijavljenih na natječaje iz ESI fondova je značajno drugačija. Organizacije navode probleme poput dugotrajne evaluacije projektnih prijedloga koja u nekim slučajevima može uzrokovati probleme u financiranju i planiranju rada organizacije. Jedna od organizacija navodi da ovakav postupak evaluacije na nju *utječe obzirom da nam ističe trogodišnja potpora Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva i shodno tome moramo osigurati opstanak redovnih aktivnosti, rada i čuvanje radnih mjesta*. Druga organizacija navodi da *zbog dugog čekanja na konačne rezultate ne znamo kada planirati provedbu projektnih aktivnosti. Općenito smatramo da cijeli proces traje nedopustivo dugo*. Dugotrajnost postupka evaluacije dio udruga smatra političkom odlukom što ponovno ukazuje na nedostatak povjerenja u domaće institucije davalje financijskih sredstava. Navodi se i problem vezan za usklađivanje proračuna projekta. Dio udruga kritizirao je i definiranje dijela proračunskih sredstava kao *de minimis* sredstava što smatraju neopravdanim i neutemeljenim.

Proces evaluacije projektnih prijedloga prijavljenih na natječaje iz državnog proračuna neke udruge smatraju netransparentnim: ne dobivaju povratnu informaciju o ocjeni projekta i izostaje opis dodijeljenih bodova. Jedna od udruga navodi da su umanjili utjecaj procesa evaluacije ovih projekata na rad organizacije kroz diverzifikaciju izvora financiranja.

Da. Evaluacije projekata su netransparentne. Za prijedlog projektne prijave od oko 30 stranica uz obavijest o rezultatima natječaja ne dobije se nikakvo objašnjenje zašto projekt nije prošao, što automatski onemogućuje mogućnost žalbe. Kada smo tražile komentare evaluatora, čekale smo nešto manje od mjesec dana i dobile smo tekst iz kojeg se može zaključiti da projekt nije prošao jer pripadamo regiji s višim indeksom razvijenosti. Dodijeljeni bodovi za svaku stavku nisu argumentirani i dobivamo dojam proizvoljnosti ocjenjivanja. Cijeli proces je netransparentan.

Ne utječe, ali samo zbog činjenice da udruga ima kvalitetan projektni tim koji prijavljuje velik broj projekata na razne natječaje. Da ovisimo samo o tih nekoliko natječaja usko vezanih uz djelovanje udruge, itekako bismo imali problema. Cjelokupna procedura traje predugo.

Značajan problem koji je uočen kod natječaja financiranih iz državnog proračuna je značajno smanjenje financijskih sredstava u odnosu na izvorno zatražena sredstva. Dio udruga ističe da su u nekoliko navrata prijavili projekte na natječaje financirane iz državnog proračuna, te da su im prijedlozi odobreni u značajno manjem iznosu. Navode da, iako ne razumiju na koji način je evaluacija došla do smanjenog iznosa, takva može imati neželjene posljedice. S jedne strane, značajno smanjenje proračuna bez smanjenja opsega i vrsta aktivnosti smanjuje potrebne resurse za provedbu projekta čime dolazi u pitanje izvodljivost projektnih aktivnosti i povećavaju se implementacijski rizici. S druge strane, kod projekata kojima su značajno smanjena sredstva i korigirani su opseg i vrsta aktivnosti, umanjeni su implementacijski rizici, ali se opravdano postavlja pitanje mogu li takvi projekti ostvariti izvorno postavljene ciljeve i hoće li takav projekt imati očekivani utjecaj na rješavanje problema.

Provedba projekta

Značajni problemi kod provedbe projekata financiranih iz programa Unije nisu identificirani. Korisnici navode da su ovi projekti zahtjevni za provedbu — ali su ti zahtjevi napravljeni na način da olakšaju provedbu ukoliko ih organizacije provode dosljedno.

Zahtjevni su za provedbu ali sustav je posložen i služi tome da se provoditeljima olakša provedba. Ne promatra ih se kao uljeze koji kradu novac nego nam se pomaže i ima se razumijevanja. Za Program LIFE postoji sustav monitora koji pomažu u provedbi i koji su posrednici između provoditelja i upravljačkog tijela. EK raspisuje svakih 6 godina natječaj i tvrtke se javljaju da pruže takvu uslugu. Sve to jako dobro funkcionira, u svakom slučaju beskonačno bolje od financiranja koje ide preko upravljačkih tijela u Hrvatskoj. Inače, prva smo udruga u Hrvatskoj koja vodi projekte iz Programa LIFE i to nam je potvrda da smo sposobni raditi dobre projekte - što nikako ne bismo mislili da smo ostali samo na financiranju preko ESI.

Dio udruga koji ima iskustva u provedbi Erasmus+ projekata smatra da su takvi projekti jednostavniji za upravljanje te da su imali kvalitetnu suradnju s ugovornim tijelom.

Erasmus je bio puno jednostavniji za provedbu i administraciju.

Tijekom provedbe imali smo dobru podršku od Agencije.

Jednostavnija je komunikacija direktno s Briselom nego s domaćim institucijama.

Provedba projekata financiranih iz ESI fondova također je ocijenjena zahtjevnom, kao i u slučaju projekata financiranih iz programa Unije, ali uz posebno isticanje problematičnih aspekata. Provedbu karakterizira nepotrebna administrativna opterećenost, poput prikupljanja ekstenzivne dokumentacije o korisnicima ili ispunjavanje evidencija o radnom vremenu. Dio vremena potrošenog na administrativni rad oduzima vrijeme izravnom radu s korisnicima. Neke udruge navode i mijenjanje pravila provedbe projekta tijekom njegova trajanja.

Jako stroga i detaljna pravila vidljivosti vezana uz materijale projekta (letke, publikacije). Time sheets - pretjerano detaljni i nefunkcionalni - nemogućnost da se bolje organiziraju/rasporede aktivnosti. Strogi zahtjevi i pravila vezana uz dokaze o sudjelovanju, pogotovo kada se aktivnost provodi primjerice s djecom (zahtjevno je ispuniti sve formalnosti oko upisnih lista).

Sama provedba nije toliko zahtjevna kada ne bi bila opterećena često nejasnim i nepotrebним administrativnim zahtjevima (obraci za korisnike, strogo držanje pravila u vezi ciljane skupine). Problematično je i što se ugovorna pravila znaju mijenjati tijekom same provedbe pa i to utječe na istu.

Prikupljanje mikropodataka te ostalih propisanih dokumenata nam je stvaralo probleme, pogotovo kod maloljetnih osoba.

Udruge smatraju da je za provedbu projekata financiranih iz Europskog socijalnog fonda potrebno dodatno zapošljavati stručni kadar, kojeg nerijetko nedostaje. Prepoznaju da je uloga voditelja projekta na ESF projektima značajna jer kvalitetni voditelj može olakšati provedbu projekta i prevenirati određene implementacijske probleme i rizike. Neke od udruga smatraju da bi bilo mudro ulagati financijska sredstva u razvoj kapaciteta za prijavu i provedbu ESF projekata te da bi od toga svi imali koristi jer bi se time dio problema smanjio. Međutim, komunikacija s PT2 tijelima oko provedbe bi također trebala biti pojednostavljena i vođena kroz user-friendly sustav, kako bi se dodatne prepreke u provedbi ESF projekata eliminirale. Dio udruga ističe problem u komunikaciji s ugovornim tijelima, dok ih dio ističe pozitivnu suradnju s Nacionalnom zakladom za razvoj civilnog društva (u funkciji PT2).

Nisu uočeni značajni problemi prilikom provedbe projekata financiranih iz državnog proračuna, osim kašnjenja u dostavi ugovora i problema u komunikaciji s ugovornim tijelom, što su problemi koje je navelo više udruga: *nemogućnost stupanja u kontakt s nadležnom osobom u ministarstvu (često u Ministarstvu pravosuđa nisu ni znali kome točno bi se trebali obratiti) kako bi mogli iskomunicirati neke nastale potrebe i promjene u projektu.* Uglavnom, odnos između organizacije provoditeljice projekta i nadležnog ugovornog tijela se opisuje kao korektan: *tu nemamo problema, osobe iz ministarstava s kojima smo u kontaktu su ljubazne, provedba se realizira bez poteškoća, a kada dođe do neke prepreke ona se rješava lako i u dogovoru s donatorom.* Pojedine udruge su istaknule pozitivan primjer Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva u komunikaciji prije i tijekom epidemije koronavirusa u pogledu provedbe projekta, te smatraju da bi se državne institucije i tijela trebali voditi tim primjerom.

Dio udruga smatra da se državne institucije i tijela ne ponašaju uvijek kao partneri u provedbi projekta. Naime, nerijetko državne institucije odobravaju projekte i zaprimaju financijske i narativne izvještaje, ali ne provode programsko praćenje projekta odnosno programsko praćenje

projekata nije u dovoljnoj mjeri vidljivo. Smatraju da bi projekte koje provode udruge trebale pratiti stručne osobe čime bi se poboljšala kvaliteta komunikacije s državnim institucijama i tijelima i stvorilo ozračje povjerenja između države i civilnog društva.

Izveštavanje o provedbi projekta

Organizacije civilnog društva nisu naišle na značajne probleme kod izvještavanja o provedbi projekata financiranih iz programa Unije. *Za sada je sve vezano za izvještavanje bilo korektno.*

Izveštavanje o provedbi projekata financiranih iz ESI fondova, kao i u slučaju provedbe, smatra se nepotrebno birokratiziranim. Pojedine organizacije civilnog društva navode da se zbog administrativnog opterećenja nerijetko odgađaju isplate sredstava, a izostanak potpune digitalizacije dodatno produljuje proces.

Izveštavanje smatramo najvećim problemom ESI fondova, uz koje vežemo i samu isplatu. Posebno problematičnim smatramo komentare na izvještaje koji su nejasni i često nemaju logike te odugovlače proces isplate sredstava. Administrativno bi cijeli proces trebalo pojednostaviti - uzmimo na primjer TS-ove koji bi se trebali samo dizati u sustav i biti valjani bez potpisa, pogotovo s obzirom na to da partnerske organizacije često nisu iz istoga grada, nekad niti iz iste države. Bez tih administrativnih nelogičnosti cijeli proces bi bio puno lakši i ugodniji. Također, računanje radnih sati često nema smisla, pogotovo u vrijeme korištenja godišnjih odmora. Ako ćemo ići korak dalje, smatramo da ni sami TS-ovi nemaju smisla i oduzimaju previše vremena koje bi se moglo utrošiti na rad s krajnjim korisnicima.

Nepotrebno gubljenje vremena na prespecificirano opisivanje rada u time sheetovima. Prevelika birokratizacija svih razina vezanih uz narativno i financijsko izvještavanje koja iscrpljuje i uzima puno vremena. Nedovoljna upućenost voditelja projekata iz provedbenih tijela u projektni način rada udruga na terenu kod provedbi aktivnosti što je zahtjevalo dodatna pojašnjenja provedenih aktivnosti.

Izvještavanje o provedbi projekata financiranih iz državnog proračuna nije ocijenjeno problematičnim od strane organizacija civilnog društva. Navode se slučajevi dopune dokumentacije, ali se oni ne smatraju problemima koji imaju značajan utjecaj na rad organizacije.

Zaključak

Problemi s kojima se suočavaju udruge u Hrvatskoj u pristupu financiranju za vlastite projekte i programe uglavnom su administrativne prirode. Isticanje administrativnih prepreka pak s druge strane ocrta dublje probleme odnosa između donatora i civilnog društva. Dok se europski donator među hrvatskim civilnim društvom percipira kao pozitivan, zahtjevan, ali i posložen, prema domaćem donatoru vlada određena doza nepovjerenja. Preciznije, odnos između organizacija civilnog društva i domaćih institucija koje donose odluke o financiranju programa i projekata udruga obilježen je paradoksom nepovjerenja. Unatoč činjenici da se među tri najvažnija izvora financiranja rada OCD-a u Hrvatskoj nalaze domaći donatori (državni proračun i ESI fondovi) te da su udruge najuspješnije u ostvarenju financiranja iz državnog proračuna, istovremeno se tom donatoru ne vjeruje.

Sustav financiranja rada organizacija civilnog društva, osim administrativnih prepreka, karakterističan je i po neparticipativnom kreiranju javnih politika. Ozračje u kojem organizacije civilnog društva nisu, barem u dovoljnoj mjeri, aktivan sudionik procesa stvaranja policy rješenja dovodi do nemogućnosti učinkovitog komuniciranja društvenih problema i korisničkih potreba koji bi se mogli uključiti u nacionalne planove, ali i u programe financiranja rada civilnog društva. U takvom kontekstu organizacije civilnog društva koriste vlastite kapacitete za pronalazak drugih izvora financiranja i manje se fokusiraju na dijalog s donositeljima odluka na nacionalnoj razini. Nerijetko zbog nestrukturirane podrške od drugih donatora izostaje i značajan pozitivan utjecaj na rješavanje određenih društvenih problema i potreba.

Neparticipativno stvaranje javnih politika usko je povezano s nepovjerenjem prema domaćim donatorima. U ovom slučaju radi se o nepovjerenju organiziranih skupina građana u institucije države što je dio šireg fenomena nepovjerenja u državu. Takvo nepovjerenje utemeljeno je u percepciji pogodovanja i netransparentnosti, a suradnja na stvaranju i provedbi javnih politika u takvoj situaciji nužno izostaje što ne predstavlja pogodno tlo za razvoj partnerskih odnosa. Iako postoji određen broj organizacija civilnog društva koje surađuju s tijelima javne vlasti na određenim programima, u većini slučajeva takva suradnja ne postoji što perpetuira nepovjerenje. Administrativni problemi koje su organizacije civilnog društva istaknule tijekom ovog istraživanja su problemi tehničke prirode i zaista opterećuju udruge u svakodnevnom radu. Međutim, administrativne se prepreke gotovo uvijek koriste za argumentaciju kvalitete odnosa između organizacija civilnog društva i države, koja se nerijetko opisuje nepartnerskom.

Ova je analiza pokazala da organizacije civilnog društva imaju razvijene kapacitete, a nerijetko naglašavaju i želju za dodatnim razvojem vlastitih kapaciteta kako bi nastavile raditi na suzbijanju i prevenciji određenih društvenih problema, kako bi nastavile pružati i razvijati dodatne socijalne usluge građanima te što bolje posredovale između građana i javne vlasti. U ozračju nepovjerenja između civilnog društva i države nužno je stvarati prostore dijaloga u kojima bi se civilno društvo i državna tijela i institucije mogli sastajati i usmjeravati suradnju prema stvaranju novih policy rješenja. Kvalitetna suradnja s državnim institucijama i tijelima na razvoju novih rješenja i angažmanu civilnog društva u rješavanju društvenih problema i zadovoljavanju korisničkih potreba nužan je alat u stvaranju kvalitetnijeg partnerstva i razvoju povjerenja između dvaju aktera.

KUĆA
LJUDSKIH
PRAVA
ZAGREB